

Περίληψη - Summary

Μαρία Ρώτα: «Συνωμοσίες στο Βυζάντιο: τα αίτια και οι συνέπειες (610-867)»

Κατά τους βυζαντινούς χρόνους εντοπίζονται πολλά παραδείγματα συνωμοσιών μέσω των οποίων αξιωματούχοι, αυτοκράτορες και αυτοκράτειρες θέλησαν να σκοτώσουν ή να απομακρύνουν από την πολιτική ζωή τους αντιπάλους τους. Παρότι τον έβδομο αιώνα η αυτοκρατορική διαδοχή έλαβε δυναστικό χαρακτήρα, δεν επικράτησε ηρεμία στο εσωτερικό του κράτους, καθώς εκδηλώθηκαν πολυάριθμα κινήματα. Με βάση τη νομοθεσία και την κυρίαρχη πολιτική ιδεολογία ο αυτοκράτορας είχε το δικαίωμα να τιμωρήσει όσους απειλούσαν την εξουσία του, ενώ αν κυβερνούσε ως τύραννος μπορούσε να ανατραπεί. Ουσιαστικά, η τελευταία αντίληψη νομιμοποιούσε όχι μόνο το δικαίωμα των πολιτών να αντιδρούν απέναντι στην ασύνετη διοίκηση, αλλά και στις σφετεριστικές δραστηριότητες.

Ανάμεσα στα ανατρεπτικά κινήματα που πραγματοποιήθηκαν στη βυζαντινή αυτοκρατορία, κυρίαρχη θέση είχαν οι στάσεις/εξεγέρσεις. Επίσης, οι σφετεριστές συχνά επέλεγαν τις συνωμοσίες για να υλοποιήσουν τα ανατρεπτικά σχέδιά τους. Οι συνωμότες ήταν συνήθως μια ομάδα ανώτερων αξιωματούχων, οι οποίοι οργανώνονταν και δρούσαν κάτω από απόλυτη μυστικότητα προκειμένου να επιτύχουν τον σκοπό τους. Είναι προφανές ότι η συνωμοσία γινόταν γνωστή στους κατοίκους της αυτοκρατορίας είτε μετά την καταστολή της είτε μετά τη θετική έκβασή της. Οι αλλαγές στην πολιτική ζωή, ύστερα από την εκδήλωση ή την εξουδετέρωση συνωμοσίας υπήρξαν σημαντικές. Τα μέλη της συνωμοσίας, όταν κατόρθωναν να απομακρύνουν τον ηγεμόνα από την εξουσία, φρόντιζαν να ανεβάσουν στον θρόνο εκείνον που οι ίδιοι είχαν επιλέξει. Οι αυτοκράτορες, μόλις ανακάλυπταν την ύπαρξη συνωμοσίας, επιχειρούσαν να εξουδετερώσουν τους αντιπάλους τους, τιμωρώντας τους δημόσια.

Τα στοιχεία που υπάρχουν στις πηγές δείχνουν ότι οι συνωμοσίες κατείχαν ξεχωριστή θέση στην πολιτική ζωή του Βυζαντίου. Αυτή η άποψη επιβεβαιώνεται κυρίως από το γεγονός ότι δεν εξυπηρετούσαν μόνο τις βλέψεις των εκάστοτε σφετεριστών, αλλά και τα σχέδια των αυτοκρατόρων. Εξίσου σημαντικό ήταν ότι οι συνωμοσίες οργανώνονταν ευκολότερα και δεν δίχαζαν τον λαό. Οι παραπάνω λόγοι, αναμφίβολα, παρακίνησαν σε κάθε εποχή τους Βυζαντινούς να επλέξουν τη συγκεκριμένη πολιτική τακτική για να αντιδράσουν, να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους και να υλοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους.

Maria Rota: "Conspiracies in Byzantium: causes and consequences (AD 610-867)"

During the byzantine period, it was not uncommon for officials, emperors or empresses to orchestrate conspiracies against their political opponents, their goal usually being to kill them or, at least, strip them of their power and political influence. In the 7th century, the dynastic succession of the imperial throne became the norm. However, calmness did not prevail within the state, as numerous revolts and civil wars occurred. The law, as well as the dominant political ideology, gave the emperor every right to punish those who threatened his power. At the same time, he could be overthrown, if he acted as a tyrant. In essence, the subjects had the legitimate right to oppose not only an unworthy ruler, but any usurpation attempts as well.

Among the subversive movements that took place in the Byzantine Empire, riots and revolts are dominant. But often the usurpers chose to form conspiracies in order to carry out their subversive plans. The conspirators were usually a group of high-ranking officials, who were organized and acted in secret in order to achieve their goal. Obviously, a conspiracy remained unknown to the people of the empire until either its suppression or its success. In either case, the result was a major change in the existing political landscape. The conspirators, after successfully removing the ruler from power, would claim the throne for the candidate of their choice. Otherwise, when an emperor discovered that a conspiracy against him existed, he would attempt to eliminate his opponents by publicly punishing them.

The primary sources of the period provide plenty of evidence of the major role conspiracies played in the political life of the Byzantine Empire. This view is further supported by the fact that it was a method used not only by the usurpers, but also by the emperors themselves. Besides, conspiracies were easier to organize, and did not divide the people. There is no doubt that the reasons stated above encouraged the Byzantines to choose this particular type of political act in order to react to oppression, to serve their interests and to fulfill their ambitions.